רבינא אמר לענין מלקות איתמר כי אתא רבין אמר רבי אבהו לענין טמא שנגע בקודש איתמר [א]דאיתמר טמא שנגע בקודש ריש לקיש אמר לוקה רבי יוחנן אמר [א]אינו לוקה ריש לקיש אמר לוקה [ב]בכל קודש לא תגע ורבי יוחנן אמר אינו לוקה [ב]ההוא בתרומה כתיב וריש לקיש האי קרא להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה אזהרה א] לאוכל בשר קודש [ג]דאיתמר אזהרה לאוכל בשר קודש מנין ריש לקיש אמר בכל קודש לא תגע רבי יוחנן אמר תני ברדלא אתיא טומאתו טומאתו מביאת מקדש מה להלן ענש והזהיר אף כאן ענש והזהיר טמא שנגע בקודש מדאפקה רחמנא בלשון נגיעה אזהרה לאוכל מדאיתקש קודש למקדש [ד]תניא כוותיה דריש לקיש [ה]בכל קודש לא תגע אזהרה לאוכל אתה אומר אזהרה לאוכל או אינו אלא לנוגע ב] תלמוד לומר בכל קודש לא תגע ואל המקדש לא תבא מקיש קודש למקדש מה מקדש דבר שיש בו

רבינא אמר. הא דאמר עולא לעיל (לג:) משמיה דריש לקיש כביאה ג] מקרא: **לענין מלקות אמרה.** כדקאמר לוקה בהדיא אבל לא לענין כרת דמותביה מצורע ד] שראה קרי דכי איתקש ביאה לנגיעה לאזהרה איתקש כדכתיב לא תבא אבל לעונש לא איתקש דאין עונש בנגיעה: **לטמא שנגע בקדש איתמר.** לא יליף ריש לקיש מלקות מההוא קרא אלא לטמא שנגע בקדש ולא איירי בביאת מקדש כלל: **בתרומה כתיב.** כדמוכח סיפיה דקרא עד מלאת ימי טהרה שיעריב שמשה שהיא טבולת יום צריך שטובלת בשביעי ללידתה וכל ימי טוהר שלה [הרי] היא כטבולת יום וביום מ' ואחד מביאה קרבנה. ומדכתיב לא תגע עד מלאת ה] אבל משימלאו ימיה תגע ואפי' ו] מחוסרת כפרה ע"כ בתרומה כתיב דלענין קדש ז] עד שתביא כפרתה והכי מוקמינן להאי קרא ביבמות בהערל ו) וכיון דבתרומה כתיב לא ילפינן מלקות דקדש ח] ואפילו בק"ו דאין מזהירין מן הדין ז): **לאוכל בשר קדש.** בטומאת הגוף: **בכל קדש לא תגע.** ודרשינן לקמן אזהרה לאוכל: **טומאתו טומאתו.** כתיב בכרת ט] באוכל קדש בטומאת הגוף ח) וטומאתו עליו וכתיב בביאת מקדש ט) עוד טומאתו בו מה ביאת מקדש איכא אזהרה י) ולא יטמאו את מחניהם אף טומאת הגוף דאוכל קודש תיפוק ליה אזהרה מהכא: ומשני **טמא שנגע** י] נפקא לן מדאפקיה בלשון נגיעה: **אזהרה לאוכל.** עיקר קרא יא] מידריש מדאיתקש קדש למקדש בהאי קרא דדרשינן מה ביאת מקדש דבר שיש בו כרת אף אזהרת קודש דבר שיש בו כרת והיינו אכילה דאילו בנגיעה לא אשכחן כרת ומיהו אזהרה לנוגע יב] נפקא לן מיניה מדאפקיה בלשון נגיעה: **תניא כוותיה דריש לקיש.** דאזהרה לאוכל קדש מהכא:

ליבמות (דף ז.) ולקמן בריש איזהו מקומן (דף מט.) לפי שיצא אשם מצורע לידון בדבר החדש בבהן יד ובבהן רגל יכול לא יהא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח ת"ל כחטאת כאשם יג] הוא לכהן מה חטאת טעונה וכו' ואם כן נימא יד] מה חטאת טעונה סמיכה ומתן דמים ואימורים לגבי מזבח אף אשם כו':

לענין מלקות איתמר. פירש בקונטרס אבל לא לענין כרת דמותביה מצורע שראה קרי והקשה ה"ר חיים דאכתי איכא לאקשויי דאין עשה טו] דוחה לא תעשה ועשה לאו דנגיעה טז] במקצת וטמא יהיה י) לרבות טבול יום ועוד קשיא ליה אפילו לאו גרידא היכי דחי ליה כ) הא בעידנא דמיעקר לאו לא מיקיים עשה ויש לומר דעשה שיש בו כרת חמור ל) ודחי יז] להו כדאשכחן בפרק תמיד נשחט (פסחים נט.) דעשה שיש בו כרת דוחה עשה דהשלמה אע"ג דבעלמא אין עשה דוחה עשה ואם תאמר והלא גבי עשה דמצורע דחמיר משום שלום בית ודחי עשה אפילו הכי לא דחי לא תעשה בהדי עשה כדקאמר גבי שילוח הקן (חולין קמא.) לא צריכא יח] שנטלה ע"מ לשלחה דלאו ליכא וי"ל דעשה דמצורע אף ע"ג דחמיר כיון דליכא כרת לא דחי לתרוייהו אבל בפסח איכא כרת יט] הכי גרסינן רבי יוחנן אומר אינו לוקה גבי מותרות דתרומה דקאמר שכן מחפ"ו הוה תלי למיחשב נמי נגיעת קודש דלוקה בתרומה ולא בקודש לרבי יוחנן ועוד יש מותרות הרבה כדפירש' ביבמות: **ההוא** בתרומה כתיב. הקשה ה"ר חיים מכל מקום נילקי בקודש כדאשכחן בפ"ק דכריתות (דף ד:) דאוכל חלב המוקדשין לוקה שלש משום וכל זר לא יאכל קודש אע"ג דבתרומה כתיב כיון דכתיב לשון קודש כ] ותירץ דהתם איכא מעילה שהוא נהנה ילפי' כא] חט חט מתרומה כדאמר גבי הזיד במעילה מ) וכל דוכתא ילפינן מעילה חט חט מתרומה אבל לענין שאר לאוין לא ילפינן ללקות על קודש כמו על תרומה דחטאה כב] בשגגה במעילה כתיב ובנוגע בקודש ליכא מעילה וה"ר יעקב דאורלינ"ש לא גרים וכל זר לא יאכל קודש אלא חד לא יאכל כי קודש הם (שמות כט) [דכתיב גבי קודש עצמה ומתרומה לא ילפינן] נ):

אזהרה לאוכל בשר קודש מנין. ס) תימה תיפוק ליה מלא תוכל לאכול בשעריך כי היכי דנפקא לן בפ' הערל (יבמות דף עג:) מעשר וביכורים דאוכלן בטומאת עצמן לוקה מדכתיב לא תוכל לאכול בשעריך ולהלן הוא אומר בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו יאכלנו דאפי' טמא וטהור אוכלין בקערה אחת וקאמר רחמנא כג] לך בשעריך תאכלנו הכא לא תוכל לאכול ובין בטומאת הגוף ובין בטומאת עצמן איירי קרא ובההוא שמעתא גופה קשה דקאמר גבי מעשר וביכורים טומאת הגוף בהדיא כתיב ביה לא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ ואמאי איצטריך והלא מהאי קרא תיפוק לן תרוייהו טומאת הגוף וטומאת בשר ויש מפרש דלא מצי לאפוקי מהאי קרא אלא טומאה הנוהגת במעשר דכתיבי כד] בקרא הילכך צריך קרא בטבול יום שמותר במעשר שמוזהר על אכילת קדשים וקשה מדאמרינן בפרק כל שעה (פסחים כד.) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל למה לי מלא תוכל לאכול בשעריך נפקא הא לא נפקא לן מהתם אלא טומאה הנוהגת במעשר ואיצטריך והבשר לטמאים דטהורים במעשר ושמא קרא דלא תוכל הוה מוקמינא לדיוקא כה] בטמא האוכל דחמיר טפי אי לאו דכתביה קרא בעלמא ואזהרה לטומאת בשר לא הוה ידענא:

תניא כוותיה דריש לקיש בכל קדש לא תגע. תימה דהכא משמע דהך ברייתא מוקמא להאי קרא בקודש ולא בתרומה ובפ' הערל (יבמות עה.) אמרינן ואיבעית אימא נגיעה דתרומה מהכא נפקא דתניא בכל קדש לא תגע ומייתי הך ברייתא ויש לומר דהתם קאי אקראי דנגיעה דמעשר ותרומה כו] דלעיל מיניה מקשי ואיפוך אנא צריך לחלק בין נגיעה לאכילה דתרומה ולהכי מייתי ראייה מהך ברייתא דגבי קודש נגיעה כאכילה והוא הדין בתרומה ועוד קשיא דבההיא שמעתא דהתם ובפרק קמא דשבועות (דף ז.) אמרינן בכל קודש לא תגע לרבות את התרומה וברייתא היא בתורת כהנים ע) ובאכילה דתרומה מיירי כדמוכח שמעתא דהתם דקאי אהא דקאמר אי סלקא דעתך לתרומה גיורת ושפחה בנות מיכל תרומה ניהו ואי במגע הא ודאי בנות מגע ניהו אלא באכילה מיירי והשתא ההיא דרשא כמאן לא כריש לקיש כז] דמוקי ליה לאזהרה לטמא שאכל את הקדש מדאיתקש קודש למקדש ומדאפקיה בלשון נגיעה אפקיה כח] לאזהרה לנוגע בקודש ומרבויא דבכל אזהרה לאוכל לפני זריקה אבל לתרומה לא מוקי ליה כלל אלא נפקא ליה לאזהרה לאוכל תרומה מאיש איש ורבי יוחנן מוקי לא תגע אזהרה לנוגע בתרומה אבל לאוכל לא מוקי ליה ותירץ ה"ר אפרים האי דמוקי ליה ביבמות [דף עה. ושם ד"ה והכתיב] אזהר' לאוכל תרומה היינו למאן דמוקי קרא דאיש איש מזרע אהרן בזב בעל שלש ראיות ולא יאכל עד אשר יטהר עד דמייתי כפרה ולקודש כדקאמר התם ואם כן אזהרה לאוכל תרומה מנא ליה אלא מבכל קודש לא תגע אע"ג דהתם פריך לתנא דמוקי ליה בזב בעל שתי ראיות מכל מקום פריך שפיר דהא איכא מאן דמוקי ליה בתרומה אע"ג דגיורת ושפחה לאו בנות מיכל תרומה ניהו אף על גב דבאכילת קדשים מצרכינן תרי קראי חד בזב וחד ביולדת [גבי תרומה לא] צריכי כיון דחזינן כבר באכילת קודש דזב ויולדת שוין ה"נ גבי אכילת תרומה ועוד יש לומר דבתרומה דלא תליא בכפרה לא בעי תרי קראי לזב ויולדת אלא דווקא למקדש כט] שצריך להמתין הכפרה:

עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פ"ח מהל' פסה"מ הלכה יב:
יח ב מיי' שם הלכה יג:

מוסף רש"י

תני ברדלא. שם מכס: מדאיתקש קודש למקדש. בהאי קרא בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא, ודרשינן לקמן מה מקדש יש באזהרתו נטילת נשמה, שהבא אל המקדש טמא בכרת, אף אזהרת קדש דבר שיש בו נטילת נשמה והיינו אכילה שענוש עליה כרת, דאילו בנגיעה ליכא כרת: תניא כוותיה דר"ל. דיליף אזהרה לטמא שאכל את הקדש מבכל קדש לא תגע (מכות יד:):

ליקוטים

בק' ברודר"א ותלאו כל חכמי לב ליישב. צבי אשכנזי ס"ט. (חכם צבי סי' קנח) ונראה לתרץ דהנה שם בש"ס דזבחים דף כ' ע"א ובש"ס דיומא דף לו ע"א פליגי תנאי, דיברי' ס"ל דלא הוכשר לשחיטה רק נגד המזבח ור"א בר"ש ס"ל דאף בין האולם ולמזבח וכו' ורבי ס"ל דכל עזרה כולה כשרה לשחיטה עי"ש. והנה לכאורה קשה על ר"י דלמה מוקי ליה להאי דתיכף לסמיכה וכו' כרבי ולא כר"א בר"ש, דהא לדידיה נמי לא מצי לאשכוחי תיכף לסמיכה וכו' דהא מן המזבח לצד מזרח פסול לדידיה לשחיטה ואדרבה טפי ניחא לן לאוקמי כר"א בר"ש דסתים לן תנא דמתני' כוותיה דפרו היה עומד בין האולם ולמזבח וכו', וי"ל דלכאורה י"ל דלר"א בר"ש דס"ל בין האולם ולמזבח כשר לשחיטה וס"ל דכ"ז קרוי צפונה לפני ה' א"כ איך כתיב בקרא על האי דישחט צפונה וסמך דמיניה ילפינן דאפילו שם כשר לשחיטה דמקיש סמיכה לשחיטה, דהא מצינן לאשכוחי דלפעמים לא היה אפשר לסמוך שם דהיינו אם היה עומד אצל האולם ובין האולם ולמזבח היה רחוק כ"ב אמה ושם לא היה יכול ישראל לכנוס וחייב מיתה ע"ז אף שהיה סומך לצד מערב בסוף המזבח, מ"מ היה רחוק משם למקום שחיטה כ"ב אמה ולא היה תיכף לסמיכה שחיטה ואיך כתיב בקרא ושחיטה יהיה לפני ה' היינו אף אצל האולם דכ"ז קרוי צפונה לפני ה' לדידיה ואעפ"כ וסמך, הא בזה לא מצי לאשכוחי לסמיכה כלל, אלא ע"כ דס"ל דכ"ב לא הוי הפסק וא"כ היה יכול לעמוד בקצה המזבח ואעפ"כ לא הוי הפסק ולפ"ז ניחא דודאי המקשן לא אסיק אדעתיה לאוקמי כרבי' משום דהיה סובר דהלכה כר"א בר"ש דכיון דלא היה יכול לכנוס לחלל העזרה והיה צריך להוליכו לחלל השער וא"כ היה קצת יותר מכ"ב אמה ומצינן לכימר דזה מקרי הפסק לדידיה משא"כ למ"ד לא שמיה ביאה א"כ היה יכול לעייל ידיה לסמוך אף דעדיין היה רחוק כ"ב אמה הוה אמרינן לר"א בר"ש מוכח דכ"ב אמה לא מקרי הפסק והיה ס"ל דאתיא כראב"ש. ולזה משני ה"ט דיבי' הוא ולדידיה שפיר מצינו לאימר דכ"ב אמה מקרי הפסק ודו"ק היטב. וקיי"ל בדרך הקיצור והפשוט דלק"מ דודאי במקום (אחר) [אתר] דהיינו בחדר אחר, אפילו בפחות מכ"ב אמה מיקרי הפסק, והשתא הא דקאמר התם גבי מצורע דלא הוי תיכף לסמיכה שחיטה משום דהוצרך לעמוד [illegible]

טמא שנגע בקדש. רע דבענין איסור נגיעה [illegible] ופשטא דשמעתא נראה דלר"י טמא שנגע [illegible] תגע מוקי לה ר' יוחנן לנגיעת תרומה [illegible] תרומה, והנראה מכוונתם הוא דקשיא [illegible] התרומה, והכא אשמעינן האי קרא [illegible]

מסורת הש"ס

א) מכות יד., ב) ת"כ תזריע פ"א ה"ח, ירוש' שבת פט"ו ה"ג, ג) מכות יד: ע"ש, ד) שם יבמות עה., ה) דף עד:, ו) מכות ה:, ז) ויקרא ז כ, ח) במדבר יט יג, ט) ע' פסחים סז., י) נזיר מה. מכות ח: וע' ספרי במדבר קכה, כ) שבת קלב. ע"ש, ל) וע' היטב תוס' חולין עת. ד"ה מנין, מ) פסחים לג. סנהדרין פד., נ) וע' תוס' מכות יד: ד"ה ההוא דמתרצו בע"א, ובתוס' מנחות עד. ד"ה לאו, ס) עיין לעיל טו: תד"ה אלא למעוטי]

תורה אור השלם

1. ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה: ויקרא יב, ד

שינויי נוסחאות

א] כצ"ל יכ"פ לאזהרה: ב] אלא אזהרה לנוגע (כתה"י, וכ"ה בילקוש): ג] בביאה (כ"י): ד] צ"ל ממצורע (שי"מ): ה] מלאת משמע אבל וכו' (שי"מ): ו] ואע"פ שמחוסרת כפרה, ועי"ב כו' (כ"י): ז] קדש בציון עד מנדל"ל: ח] דקדש מיניה כצ"ל (שי"מ): ט] תיבת בכרת נמחק בס"מ: י] שנגע בקודש (כתה"י): יא] קרא ביה מידריש כצ"ל (שי"מ): יב] נמי נפקא (כ"י): יג] צ"ל האשם (גליון, וכ"ה בדו"ה): יד] נימא נמי מה (שי"מ): טו] עשה דפסח דוחה כצ"ל (שי"מ): טז] ק"ל דביאה (גליון, צ"ק), נ"ל לאו דואל המקדש לא תבא אי ביאה במקצת שמה ביאה ועשה (דהבא וטמא) [דטמא] יהיה וכו' (שי"מ): יז] ודחי לאו ועשה כדאשכחן (שי"מ): יח] בס"מ הגיה לא צריכא דעבר ושקליה לאם דלאו ליכא ועשה הוא דאיכא וי"ל כו': יט] כאן הס"ד ואח"כ מה"ד ה"ג וכו' (צ"ק): כ] קודש ולא אמרינן אין מזהירין מן הדין, ותירץ כצ"ל (שי"מ): כא] צ"ל וילפינן (בי"נ): כב] צ"ל דוחטאה (רא"ש ועי' ויקרא ה טו, ועי' יעב"ץ). ובס"מ נמחק תיבת דחטאה כו' עד ליכא מעילה: כג] רחמנא ההוא דאמרי לך התם בשעריך (תוי"ט, וכ"ה לפנינו ביבמות): כד] צ"ל דכתיב (תוי"ט, רא"ש), וכת"י הנוהגת בכל הנהו דכתיבי (שי"מ, ועי"ש פי"מ): כה] צ"ל דוקא בטמא (שי"מ): כו] ותרומה דלמה דמקשה ואיפוך כצ"ל (שי"מ) ונ"ק לק"ק או דהתרומה דלעיל מיניה מקשי ואיפוך אבא וצריך כו': כז] לקיש ולא כרבי יוחנן דריש לקיש מוקי ליה ללא תגע לאזהרה וכו' כצ"ל (בי"ש): כח] מפיק אזהרה לנוגע כצ"ל (בי"ש): כט] צ"ל לקודש (צ"ק): ל] הוכחו דבריו כתוס' מכות יד ב ד"ה ההוא:

שיטה מקובצת

ההוא בתרומה כתיב. פי' כו' והקשה הר"ר חיים כו' וי"ל כו' עד נטלה [בכתא כתה"י הסו"ה] וילפינן חט חט מתרומה כדאמרינן בעלמא, אבל בנגיעה לא ילפינן דליכא מעילה. וי"ם לא גרסי שם [אלא] וזר לא יאכל [קדש שנאמר] כי קדש הם [שמות כט לג]. אבל קרא דהכא משמע בתרומה מדכתיב עד מלאת ימי טהרה ואי בקדש אפילו לאחר מלאת לא (כדפי' רש"י) עד שתביא כפרתה (כדפי' רש"י). ויקשה [ר"ת] מהריש ולפי' דהוצאת בתרומה ליפטר תרומה בנגיעתה הוא דאתא דודאי בנגיעת תרומה ליכא מלקות ולפטור קודש לא איצטריך דאפילו לאחר מלאות נמי פסלה וניחא הכל: ד"ה לענין מלקות כו' והקשה הר' חיים כו' ויש ליישב כו'. וע"ל דכי היכי דלא איתרבאי ביאה במקצת לענין כרת נמי כן לא איתרבאי ביאה במקצת לענין עשה דטמא יהיה, דכי היכי דלא איתרבאי לענין כרת לא איתרבאי לענין עשה (הר"ם):